

Ogólnopolska Samorządowa Debata Oświatowa

Marek Wójcik*

O jakości pracy szkoły decydują nauczyciele

Tytułowe stwierdzenie jest oczywistością, ale zwracamy uwagę na kilka istotnych problemów dotyczących kadr nauczycielskich, które wymagają rozwiązania, tak aby przekładały się korzystnie na jakość pracy szkoły.

Reformowanie systemu edukacji nie może bowiem opierać się jedynie na modyfikowaniu oferty programowej, czy nawet struktury organizacyjnej. Jednym z najistotniejszych działań, jakie należy sukcesywnie prowadzić, jest poprawa jakości pracy szkoły. Aby ten proces był skuteczny, należy szczególną uwagę zwrócić na tych, którzy tę jakość mają tworzyć i są za nią odpowiedzialni, a więc nauczycieli, ich kompetencje i umiejętności.

Szkoła może osiągnąć wysoki poziom świadczonych przez siebie usług tylko dzięki zaangażowaniu pracujących w niej nauczycieli. Są oni odpowiedzialni za jakość i efekt usługi oferowanej przez szkołę, jaką powinien być dobrze wykształcony uczeń.

Doskonalenie zawodowe nauczycieli. Nie jesteśmy przeciwni wydatkom, ale chcemy, aby były one bardziej efektywne

Organ prowadzący opracowuje na każdy rok budżetowy plan dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli, biorąc pod uwagę wnioski dyrektorów szkół i przedszkoli oraz zasięgając opinie związków zawodowych zrzeszających nauczycieli. Nie określa natomiast zasad korzystania przez nauczycieli ze środków na dofinansowanie, tzn. nie uchwała regulaminu dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Środki finansowe mogą być przeznaczone na dofinansowanie form doskonalenia z uwzględnieniem przede wszystkim kwalifikacji posiadanych przez nauczycieli oraz potrzeb ich uzupełniania, podnoszenia oceny przydatności danej formy doskonalenia zawodowego w pracy, **zadań związanych z realizacją polityki oświatowej państwa.**

Organ prowadzący corocznie ustala także maksymalną kwotę dofinansowania opłat za kształcenie pobierane przez szkoły wyższe i zakłady kształcenia nauczycieli oraz specjalności i formy kształcenia, na które dofinansowanie jest przyznawane. Takie ustalenia są dokonywane w porozumieniu z dyrektorami szkół i przedszkoli.

Tabela: Część subwencji oświatowej przeznaczona na doskonalenie zawodowe nauczycieli

Lp.	Rok	Wysokość subwencji oświatowej (w tys. zł)	Określona ustawą część subwencji oświatowej przeznaczona na doskonalenie zawodowe nauczycieli	
			%	tys. zł
1.	2016	41 496 952	0,5 – 1,0	207 484 – 414 969
2.	2015	40 564 480		202 822 – 405 648
3.	2014	39 667 216		198 336 – 396 672
4.	2013	39 509 195		197 545 – 395 091
5.	2012	39 161 095		195 804 – 391 610

Źródło: opracowanie własne

Chociaż niemal wszyscy nauczyciele starają się podnosić swoje kompetencje, to jednak przydatność wykorzystywanych form doskonalenia nie jest satysfakcjonująca.

Brak jest danych pozwalających na ocenę efektów w postaci uczenia się uczniów, wiadomo jednak, że sami nauczyciele, jako umiarkowany oceniają wpływ szkoleń na praktykowany przez nich sposób nauczania (badanie TALIS 2013). Wkładają oni wiele wysiłku w doskonalenie zawodowe, jednak nie ma to dużego, w ich odczuciu, przełożenia na efekty. Problemem jest między innymi niedostosowanie oferowanych form do potrzeb szkół oraz nauczycieli, błędy w organizowaniu finansowania, a także niewystarczające wsparcie ze strony samych szkół, czego efektem są problemy z pogodzeniem działań z zakresu doskonalenia z obowiązkami zawodowymi.

Najczęściej wykorzystywane formy podnoszenia kompetencji to: szkolenia, kursy, warsztaty oraz konferencje. Stosunkowo popularne są też sieci współpracy, które stanowią ważny element nowego modelu wspomagania szkół i doskonalenia nauczycieli.

Tabela: Wkład własny nauczycieli w pokrywania kosztów doskonalenia zawodowego

Liczba nauczycieli	2008	2013
Nieponoszących żadnych kosztów doskonalenia zawodowego	44%	61%
Ponoszący część kosztów doskonalenia zawodowego	45%	27%
Ponoszących całość kosztów doskonalenia zawodowego	11%	12%

Źródło: Badanie TALIS 2013

Postulaty uczestników Ogólnopolskiej Samorządowej Debaty Oświatowej

- **Zmiany systemu doskonalenia zawodowego powinny w większym stopniu koncentrować się na rozwoju szkoły, jako całości, zamiast na nacisku na rozwój poszczególnych nauczycieli.**
- Postulujemy odejście od wyznaczania sztywnych progów wydatków na doskonalenie zawodowe nauczycieli, które są pokrywane z subwencji oświatowej.
- Oczekujemy na zbadanie efektów doskonalenia zawodowego nauczycieli w odniesieniu do wykształcenia dzieci i młodzieży.
- Uważamy za cenną inicjatywę tworzenie tzw. sieci współpracy, które powinny pełnić ważną funkcję w zreformowanym systemie doskonalenia zawodowego nauczycieli, jako efektywne narzędzie wymiany doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy nauczycielami.

* Marek Wójcik – pełnomocnik Zarządu ZMP ds. legislacji